

**Suuren valiokunnan mietintö
N:o 12 a Hallituksen esityksen johdosta Suo-
men Hallitusmuodoksi.**

Asian toisessa käsittelyssä on Eduskunta hyväksynyt lakiehdotuksen Suuren valiokunnan mietinnössä N:o 12 olevan ehdotuksen mukaisesti paitsi 12, 22, 35, 47, 50, 86 ja 87 §, joista 22 § on poistettu sekä 12, 35, 47, 50, 86 ja 87 § hyväksytyt näinkuuluvina:

12 §.

Kirje-, lennätin- ja puhelinsalaisuus on loukkaamaton (*poist.*).

35 §.

Jos ministeri havaitsee presidentin päätöksen olevan lainvastaisen, ilmoittakoon mielipiteensä valtioneuvostolle, joka sitten menettelee niinkuin 45 §:ssä on sanottu. Jos päätös olisi vastoin perustuslakia, on ministeri (*poist.*) velvollinen kieltäytymään sitä varmentamasta.

47 §.

Jos valtioneuvosto taikka valtioneuvoston jäsen virkatöissään menettelee lainvastaisesti, tulee oikeuskanslerin siitä tehdä huomautus ja samalla ilmoittaa, mikä siinä on lainvastaista. Mutta jos huomautus jätetään varteenottamatta, merkityttäköön oikeuskansleri mielensä valtioneuvoston pöytäkirjaan ja olkoon hänellä myös valta antaa presidentille kertomus asiasta. Jos lainvastaisuus on sellainen, että valtioneuvoston jäsen voidaan siitä panna syytteeseen 59 §:ssä mainitussa valtakunnanoikeudessa ja presidentti määrää syytteen nostettavaksi, ajaa sitä oikeuskansleri.

Jollei presidentti katso olevan syytä syytteen nostamiseen, saakoon oikeuskansleri tehdä asiasta ilmoituksen eduskunnalle. Jos presidentti määrää syytteen oikeuskansleria vastaan nostettavaksi, ajaa sitä presidentin määräämä henkilö.

Jos presidentti menettelisi lainvastaisesti virkatoimessaan, on oikeuskanslerin tehtävä siitä huomautus niinkuin yllä on sanottu. Jos oikeuskansleri taikka valtioneuvosto katsoo presidentin tehneen itsensä syyppäksi valtiopetokseen *tai* maanpetokseen (*poist.*), ilmoittakoon asian eduskunnalle, joka voi neljällä viidesosalla annetuista äänistä tuomita presidentin virkansa menettäneeksi, minkä jälkeen hänet saa panna syytteeseen asianomaisessa tuomioistuimessa.

50 §.

Yleistä hallintoa varten on Suomi edelleen oleva jaetuna lääneihin, kihlakuntiin ja kuntiin.

Muutoksia läänien lukumäärään säädetään lailla. Muita muutoksia hallinnolliseen jakoon määrää valtioneuvosto, mikäli laissa ei toisin säädetä.

Hallintoalueiden rajoja uudestaan järjestettäessä on vartenotettava, että alueet, *mikäli asianhaarat sallivat*, tulevat yksikielisiksi, suomen- tai ruotsinkielisiksi, taikka että toiskieliset vähemmistöt niillä tulevat niin pieniksi kuin mahdollista.

86 §.

Yleiset ylennysperusteet valtionvirkoihin ovat taito, (*poist.*) kyky ja koeteltu kansalaiskunto.

87 §.

Presidentti nimittää:

- 1) oikeuskanslerin ja apulaisoikeuskanslerin;
- 2) arkkipiispan ja piispat sekä yliopiston kanslerin;
- 3) korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidentit, korkeimman oikeuden esityksestä, sen jäsenet ja hovioikeuksien presidentit sekä, korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä, sen jäsenet;

4) hovioikeuksien jäsenet sekä yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professorit;

5) keskusvirastojen päälliköt ja maaherrat, valtioneuvoston esityksestä, sekä keskusvirastojen jäsenet;

6) presidentin kanslian virkamiehet ja asianomaisen viranomaisen esityksestä, valtioneuvoston, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijät; sekä

7) (*poist.*) lähettäjä (poist.) ja lähetetyt konsulit, valtioneuvoston esityksestä.

Kun asia Eduskunnan päättämäin muutosten johdosta on toistamiseen ollut Suuren valiokunnan käsiteltävänä, on Suuri valiokunta hyväksynyt 35, 47, 50, 86 ja 87 §:n Eduskunnan päätöksen mukaisesti, mutta sitävastoin, mikäli koskee 12 ja 22 §:ää, pysynyt ennen tekemässään päätöksessä. Sitäpaitsi on Suuri valiokunta 23 §:n 2 momenttiin selvyiden vuoksi lisännyt määräyksen, että myös presidentin vaalia varten valittavien valitsijamiesten varamiesten asettamisesta on oleva voimassa, mitä edustajanvaalista on säädetty. Edelleen on Suuri valiokunta ollut sitä mieltä, että 92 §:n 3 momentti on poistettava.

Edelläesitetyn perusteella Suuri valiokunta siis kunnioittaen ehdottaa,

että Suomen Hallitusmuodon 35, 47, 50, 86 ja 87 § hyväksyttäisiin Eduskunnan päätöksen mukaisesti; että 12 § ja Eduskunnan poistama 22 § hyväksyttäisiin Suuren valiokunnan ennen tekemän päätöksen mukaan, sekä että 23 ja 92 § hyväksyttäisiin näinkuuluvina:

23 §.

Tasavallan presidentin valitsee Suomen kansa syntyperäisten Suomen kansalaisten joukosta aina kuudeksi vuodeksi.

Presidentin vaalin toimittavat valitsijamiehet, joiden lukumäärä on 300. Vaalioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta

valitsijamiesvaalissa sekä, soveltuvilta kohdin, vaalin tavasta ja järjestyksestä *sekä varamiesten asettamisesta* on voimassa, mitä edustajanvaalista on säädetty.

Valitsijamiesten vaali toimitetaan tammikuun 15 ja 16 päivänä, ja seuraavan helmikuun 15 päivänä kokoontuvat valitsijamiehet pääministerin puheenjohdolla valitsemaan presidenttiä. Jos vaalissa, joka toimitetaan umpilipuun, joku saa enemmän kuin puolet annetuista äänistä, on hän valittu. Muussa tapauksessa toimitetaan heti uusi vaali ja, jollei silloinkaan kukaan saa ehdotonta enemmistöä, vieläkin uusi vaali niiden kahden ehdokkaan välillä, jotka toisessa vaalissa ovat saaneet suurimmat äänimäärät. Äänten jakaantuessa tasan ratkaisee arpa.

Jos eduskunnan jäsen valitaan presidentiksi, lakkaa hänen edustajatoimensa itsestensä. Valtion virassa oleva henkilö, joka valitaan presidentiksi, katsotaan virasta eronneeksi.

Jos 3 momentissa tai muualla tässä hallitusmuodossa säädetty määräpäivä sattuu pyhäpäiväksi, pidettäköön seuraava arkipäivä määräpäivänä.

92 §.

Kaikessa virkatoiminnassa on laillisen seuraamuksen uhalla tarkoin lakia noudatettava.

Jos asetuksessa oleva säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, älköön tuomari tai muu virkamies sitä sovelluttako.

(Poist.)

Helsingissä. 5 päivänä kesäkuuta 1919.
